

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXIX-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 21-22/ ЛИСТОПАД 2018 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

У номері:

- Свято жінок-пенсіонерок у Сісеті ▶ стор. 2
- Із щоденника депутата СУР ▶ стор. 3
- Народ їх зве «Небесною Сотнею» ▶ стор. 4
- Розмова з шкільним директором Реміт ▶ стор. 5
- Державність української мови в Україні ▶ стор. 6
- Українську мову осягати... українською мовою ▶ стор. 7
- Перший День української мови в Румунії ▶ стор. 8
- Панахида за упокій жертв Голодомору ▶ стор. 9
- Свято українських господинь у Мілішівцях ▶ стор. 10
- «Ронянські голоси» – у Лузі і Кривому ▶ стор. 11
- «Сюзі» – новела-феєрія Р. Кобзи ▶ стор. 12
- 1030-та річниця хрещення Київської Русі ▶ стор. 13
- «Музика лунала, все співало і гуло!» ▶ стор. 14
- 20 листопада – Всесвітній день дитини ▶ стор. 15
- Вдячні СУР за удаło проведений захід ▶ стор. 16

Іван КОВАЧ

ДЕ Ж ТА МЕТАФОРА ДОРІГ?..

Коли любов,
тоді там осінь, –
вона з основ
затче й праосінь.

Де ж та метафора
доріг, де ніч й нічліг,
де отчий слід,
де мій поріг?..

Ансамбль «Веселка» Яської філії СУР – почесний гість на Міжнародному молодіжному фестивалі «Кришталеві зірочки. Музика Фест» у м. Яси

4 листопада танцювальний ансамбль «Веселка» Яської філії СУР був запрошений і взяв участь у гала-концерті в якості почесного гостя, сьомого видання Міжнародного молодіжного фестивалю «Crystal Stars Music Fest», організованого Асоціацією «Мелос та Палас Моллом м. Яси в партнерстві з Радіо Яси, Асоціацією «Моя дитина – моє серце», Асоціацією місцевих молодіжних груп, Палацом дітей та телебаченням Аполлонія. Конкурс був проведений 3 листопада, де взяли участь найкращі солісти з країни та із-за кордону. Поза конкурсом виступили знаменитий гурт «Seoul Beat» (Dance K-Pop, Korean Pop) студентського Дому культури, кілька молодих виконавців, члени гурту легкої

музики «Мелос» з дитячого палацу м. Яси, керівник професор Габрієла Некіта, а також солісти, запрошені з Бухареста і Романа.

Судило виступи учасників конкурсу ком-

концерту лауреатів, де виступили артисти і танцювальні гурти, відомі на місцевому та міжнародному рівнях: гурток українських національних танців "Веселка", «Ритмічний танець», «Academia Junior», Руксандра Томулесей і Royal Music Show, клуб аеробіки "Gimnis" Fusion Dance і т.д. Недільний галла-концерт завершився надзвичайним концертом улюбленої групи "FĂRĂ ZAHĂR" («Без Цукру»), які є послами кампанії "Відкрий серце" Асоціації "Моя дитина – моє серце", і вони послали кампанії «Відкрий своє серце» Асоціації «Моя дитина – моє серце».

Програма українських народних танців, представлена гуртом «Веселка» нашої філії, отримала похвалу від організаторів. Представники журі виразили похвалу з приводу мистецької майстерності наших молодих танцюристів, а глядачі нагородили їх тривалими оплесками.

В ході дискусій з організаторами вони заявили про свій намір провести в майбутньому шоу з участю кількох меншин для популяризації пісні та танців національних меншин, а також підготувати CD з метою просування традиційного фольклору національних меншин, які проживають у Яському повіті.

Голова Яської філії СУР
Віктор ГРИГОРЧУК

петентне і вимогливе міжнародне журі, до складу якого увійшли відомі артисти з Молдови, Південної Кореї, Аргентини, Італії, Туреччини, Болгарії, Франції, Польщі, Йорданії, Кіпра, Боснії і Герцеговини та Румунії.

Перший день змагань завершився концертом Ніколети Нут, посла Асоціації «Моя дитина – моє серце» в кампанії «Відкрий своє серце».

У неділю, 4 листопада, численна аудиторія мала нагоду взяти участь у винятковій програмі в рамках галла-

В Сігеті

СВЯТО ЖІНОК-ПЕНСІОНЕРОК

Другий місяць осені починається особливою датою. 1 жовтня у всьому світі відзначають Міжнародний день людей похилого віку (я б сказала, «старшого віку», проголошений 50-ою Генеральною Асамблеєю ООН.

У осінній день, 25 жовтня ц.р., коли осінь чарівниця порозвішувала на гілочках кущів і дерев золоте листя, жінки-пенсіонерки з українських сіл Марамориша зібралися, щоб у чудовому товаристві відзначити це свято.

Ця дата не нагадування про вік, а можливість, заведена головою ОЖУР, у План заходів на 2018 рік, висловити теплі слова вдячності за багаторічну добросовісну працю, за високий професіоналізм та здобуті успіхи тим, які вчили й виховували, лікували, будували, шили й вишивали, трудилися на благо людства.

Добре відомо, що ж одне свято не проходить без гостей. На свято були запрошені: пан депутат, голова СУР Микола-Мирослав Петрецький, голова Марамороської філії СУР п. Мирослав Петрецький та перший заступник голови СУР п. Василь Пасинчук, які привітали всіх жінок-пенсіонерок, побажали їм здоров'я, веселого настрою, висловили подяку за все, що вони зробили до пенсії, бо за спиною кожної не один рік праці, великий віковий і життєвий шлях, досвід, знання, уміння, мудрість. Слід підкреслити старання проводу СУР, щоб це свято пройшло тепло й задушев-

но. Для цього треба було згадати молоді літа. І про це подумав пан Мирослав Петрецький, бо в залі ресторану «Нова» міста Сігет звучала музика гурту «Червона калина», народні укра-

їнські пісні, коломийки. Усі присутні співали, бо в них чудові голоси, бо ще співається.

Ледія Співалюк подякувала всім присутнім жінкам за те, що вони відклали всі свої справи, залишили всі турботи за домашніми дверима і зібралися разом, уточнивши, що:

*«Відпочинок ми працюю заслужили, –
З днем пенсіонера вітаю всіх вас,
І дай, Боже, щоб до ста ми прожили
І прикладом для молодих були весь час!»*

Із слів присутніх можна було почути, що молоді літа проминули, але їх думки вертали в минуле, в часи незабутньої юності й молодості. На жаль, як писала поетеса Леся Українка у своєму вірші «Пісня»:

*«Двічі на рік тишні квіти
Та не процвітають,
В житті літа найкращії
Двічі не бувають!»*

Не забули й про тих, яких уже нема між нами. Вічна їм пам'ять!

Всі ми складаємо подяку Богові за прожиті дотепер роки, раді, що свято відбулося і всі жінки могли висловити все, що відчували.

На закінчення, подякувала проводу СУР за допомогу, побажала всім міцного здоров'я, довголіття, вічної молодості душі, нехай всіх оточують любов'ю й повагою близькі люди, нехай тішать всіх своїми успіхами діти, внуки й правнуки. Дай, Боже, ще зустрітись у такій святковій атмосфері!

На згадку про нашу зустріч всім жінкам було вручено грамоту й червону троянду.

Побажання іде й до всіх інших жінок із повітів, у яких живуть українці!

проф. Ледія СПІВАЛЮК,
голова Організації українських жінок СУР

ІЗ ЩОДЕННИКА ДЕПУТАТА СУР

Взагалі, стараємося у цій рубриці подавати вісті про те, що найновіше в діяльності парламентарія СУР. Не зробимо винятку ні цього разу. Все-таки, обмежена площа, як і в усіх газетних часописах, примушувала нас «пожертвувати» частину з інформацій. Одні з них, всеодно, заслуговують на інтерес як для певних місцевих українських спільнот, так і для якнайкоректнішої картини дії установ.

Спробуємо у цих колонках поєднати якнайврівноваженіші останні новинки із щоденника нашого парламентарія з вістями з попереднього періоду, що очікували на черзі на своє друкарське проявлення.

СТУКІТ ПОЇЗДНИХ КОЛІС

В одному з номерів ми говорили про домагання нашого депутата для відновлення руху деяких поїздів у Банаті. Пан депутат отримав від п. примаря комуни Машлок Тіміського повіту такого листа:

«Комуна Машлок, представлена п. Йонелом Лупу з функцією примаря, – дякуємо вам від мого імені та від імені громадян комуни Машлок, яку я представляю. Внаслідок ваших домагань з метою відновлення в русі деяких поїздів одночасно з новим рухом поїздів, який стане дійсним у грудні місяці ц.р., відновиться рух по рейсу Тімішоара Північ–Ременя Міке.

Поїздом по цьому рейсу користуються також і учні з професійного та ліцейного циклу, а з його розснуванням деякі учні були б у неспроможності продовжувати своє навчання, оскільки не всі ліцеї мають гуртожитки для їх розміщення.

З повагою»,

Побачимо, чи дотримається слова Міністерство транспорту.

ВРІВНОВАЖЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

В іншому числі часопису ми оприлюднили уривки з листа пана депутата Миколи-Мирослава Петрецького до Міністерства громадських фінансів, яким були наведені розбіжності у фінансуванні місцевих бюджетів у поточному році.

На запитання, адресоване з трибуни Парламенту, Державний секретар МГФ п. Оттіло Дьордь передав офіційну відповідь, з якої наведемо основне:

«Відповідні 2016 року дані, використані для встановлення врівноважуваних сум на 2018 рік, будуть замінені даними, виплинутими після затвердження фінансового звіту на 2017 рік, які були відсутні на дату встановлення бюджету на 2018 рік.

Не дуде взятий до уваги увесь надлишок адміністративно-територіальних одиниць, зареєстрованих датою 1 грудня 2017 року, а лише частина надлишку, яка немає спеціальне направлення, виключаючи суми, що були назначені імплементації проектів, які користуються фінансуванням із зовнішніх безповоротних фондів і сумами, одержаними із Запобіжного Фонду з розпорядження Уряду».

ПРО ПРАВА І ПРАВОВІ ПОРЯДКИ

Читачі уже привикли до того, що депутат СУР через національне охоплення свого виборчого басейну має вирішувати найрізновидніші питання. Влітку виборці піднесли до його уваги таку аномалію. Одні молоді українці обирають поліцейську кар'єру з бажанням після випуску виконувати її в населених пунктах, з яких походять, а така перспектива, однак, не сповнюється на їх призначенні. Їх намір об'єднує право українців із значною чисельністю у деяких населених пунктах з вимогами правового порядку. П. депутат оцінює неприродним становище, коли у призначенні поліцейських випускників не береться до уваги і критерій рідної зони.

Отже, п. депутат Петрецький звернувся до пані Міністра внутрішніх справ Кармен-Данієли Дан.

В обширній відповіді пані міністр внутрішніх справ представила дефіцит кадрів, причина, з якої призначення не можна робити, беручи до уваги усі бажання, пріоритетним будучи «виключення неврівноважень, зареєстрованих на рівні одиниць щодо людських ресурсів». Вирішенням стане усунення неврівноважень, а в такому напрямку пані міністр представила пану депутату ряд конкретних заходів, з-між яких нагадаємо:

* «Збільшення в шкільному 2017-2018 році школяризуючих цифр, виділених Міністерству внутрішніх справ, від 1.434 до 8.190 для післяліцейної освіти; *... Ухвалення деблокації 1823 посад...; *Слідкується, щоб до кінця 2020 року була досягнута встановлена мета для покриття переважаючого дефіциту...».

НЕЗАДОВІЛЬНА ВІДПОВІДЬ

В історичному Марамуреші, як і в інших придатних для випасання худоби зонах, з'являються спори між деякими користувачами пасовиськ, що заблоковує субсидування для їх утримування. Однак, роботи по утримуванню виконуються, – вони обов'язкові, – та після розв'язання спорів юридичними інстанціями, функціонери АРІА не переглядають прохання, або ж надто спізнюються з цим, в той час як фермери продовжують виконувати свої обов'язки.

Пан депутат звернувся з з більшома запитаннями на цю тему до Міністерства сільськогосподарства та Сільського розвитку, але підписана паном міністром Петре Дая відповідь не прояснює задану проблему.

Так, після викладення добре відомої загальщини про Агентство виплати та запобігання в сільському господарстві (АРІА), про критерії і законні процедури при наданні субсидій, після обширного зачитування деяких законних норм, в кінці відповіді повторюється саме задане питання:

«Якщо спір не розв'яжеться протягом 30 календарних днів від одержання нотифікацій, надзаявлена площа не стає законною для виплати у відповідному році зробленого прохання, за винятком випадків, коли спір вирішений судовою інстанцією».

Але ж це і є те ж саме задане питання, – що не переглядається законність після і згідно з рішенням інстанції.

Щоб повернутися з конкретними прикладами, пан депутат Микола-Мирослав Петрецький запрошує тих, які конфронтувалися з такими ситуаціями, повідомити дані, які їм відомі, до його Парламентського кабінету.

ДОВІРА В ГЛУЗДІСТЬ ДУМКИ

З трибуни Палати депутатів пан Микола-Мирослав Петрецький виступив з політичною заявою, яку можна оцінити як дуже актуальною. Її зміст спонукує до довір'я та роздумів:

«Пане Голово засідання! Шановні колеги!

Наближається велике національне свято Румунії. Вірні своїй усиновлюючій батьківщині, етнічні українці знаходяться поруч зі всім румунським суспільством. Оцінюємо тим більше співжиття в консолідованій державі, чим геополітична напруженість очевидної актуальності, акцентованій саме тепер, в Році Сторіччя, ще більше вимагає того, щоб Румунія була і лишалася консолідованою державою.

Ми, українці цієї країни, бачимо концепт консолідованої держави і в послідовності, з якою забезпечуються права і свободи етнічним меншинам. Хочу підтвердити з цієї трибуни ту істину, що Румунія старається бути «прикладом добрих практик» у сфері прав і свобод її громадян, незалежно від національності. Воно так є і добре, щоб так і лишилося далі, незалежно від геополітичних зворушень у міжнародних відносинах.

Можливі спроби притягання або підштовхування в компетенцію злих практик мали б наслідки з найнещасливіших.

Немає чесного громадянина, етнічно мажоритарного, чи етнічно меншинного, який бажав би вступу національної політики Румунії у пробіг злих практик. Є спільним інтересом зустрінути Національне Свято Румунії, підтверджуючи в Році Сторіччя, що ми вірні демократичним добрим практикам, що таким чином румунська держава стає дедалі могутнішою та поважанішою».

ЗАКОН ПРО ПЕНСІЇ

На завершення даного випуску в Палаті депутатів був розповсюджений проект нового закону про пенсії. За короткий час до здання рубрики ми довідалися, що депутат СУР запропонував повнозначну поправку з метою поважання принципу справедливості, оголошеного ґрунтом майбутнього врегулювання.

Пан Петрецький заявив перед нами, що далі очікуватиме сугестій виборців.

НАРОД ЇХ ЗВЕ «НЕБЕСНОЮ СОТНЕЮ»

Листопад всюди є звичайним осіннім місяцем. І все ж таки, головню цього року він має особливе значення для України, для українців цілого світу, але не тільки для них. Це місяць, коли сповняються п'ять років, відколи у Києві і в інших містах України народ доказав ще раз перед цілим світом свою незламну силу, волю до свободи, гідність і любов до рідного краю і народу.

Тому п'ять років у Києві почалося те, що стало звісним у цілім світі як «Євромайдан», а пізніше одержало назву «Революції Гідності». Все почалося 21-го листопада 2013-го року, коли уряд Миколи Азарова оголосив, що Україна не підписуватиме про асоціацію із Євросоюзом, хоч цього прагнула більшість українців, за що їх хвалили головню в державах, які в той час уже були членами Євросоюзу.

Внаслідок цього, тієї ж днини, а головню 22-го листопада, у Києві на Площі Незалежності почали збиратися люди. Була молодіж, серед них багато студентів, але й старші особи, чоловіки і жінки. Спочатку були мирні мітинги, марші із символікою Євросоюзу і вимогою, щоб президент Віктор Янукович підписав угоду про асоціацію з Євросоюзом – те, чого він не зробив. Це довело до ще більших мітингів, в яких брали участь дедалі більше і більше осіб.

Вже в той час, почавши від 23-го листопада, події в Києві звернули світову увагу і в багатьох, понад 20-х державах, між котрими Франція, Італія, Німеччина, Велика Британія, Канада, США, Польща, Швейцарія, Чехія, Литва, Грузія, Норвегія, Іспанія, Португалія, Ірландія, навіть далека Австралія та інші, в яких відбулися мітинги і акції солідарності з Україною, в яких брала участь українська діаспора, але і місцеве населення, які симпатизували з київськими мітингувачами, підтримували їх вимоги.

Зі всім, що діялося, уряд М. Азарова не був згідний і вирішив вжити всі заходи, щоб розігнати мітингувачів і тих – головню студентів, – які вже, почавши з 22 – 23-го, займали площу і перебували у поставлених наметах. Таким чином, у Києві почалися арештування, мордування в тюрмах протестуючих, але це не спиняло учасників, а навпаки, ще більше зміцнювало їх рішучість. В ніч із 29 на 30-е листопада частини «беркутівців» напали на студентів та інших і по-звір'ячому побили їх нагаями. Вістка про цей вчинок поширилася і стала звісною у всій державі, – обурила населення. До Києва почали з'їжджатися люди з усіх кутків України. Так почався «Євромайдан», що опісля перетворився на криваве зіткнення з міліцією і з силами «Беркуту» та завершився кровопролиттям, людськими жертвами – побитими і мертвими та втечею Віктора Януковича. Щоб добитися своїх рішень, влада дала наказ Беркуту вживати всі можливі методи, почавши від слезоточивого газу, биття кийками, застосування світло-гумових гранат та інших методів. Але все це не могло зламати волю і рішення зібраних на Площі Незалежності та суміжних вулицях, бо їх число зростало з кожним днем, хоч влада вживала всі можливі заходи з тим, щоб припинити прибуття нових протестуючих сил до Києва.

Тому що всі вжиті заходи до 22-го січня 2014-го року не дали жодного результату, дійшлося до того, що тієї ж днини була вжита і вогнепальна зброя, внаслідок чого стали й перші загиблі на вулиці Грушевського. В історії України цей день – Національне Свято – День Соборності України – називається і Кривавим Днем Соборності. І тому, що й ці заходи не зламали рішучості протестуючих, влада продовжувала вживати далі

народ вже не міг стерпіти. Вже 19-го лютого з різних місцевостей країни та з Києва на Євромайдані знаходилося більш як 30.000 громадян, які підтверджували протестуючих і їх вимоги. В той самий час вісті про кримінальні вбивства і звірячі методи розправи, наказані владою, обійшли весь світ. Всюди телебачення, радіо, преса, електронні засоби інформували про події в Україні. Провідники держав, головню політичні особи, різні організації критикували і рішуче засуджували вжиті методи проти тих, що бажали європейської інтеграції України. А подібні події, окрім Києва, вже відбувались і в інших містах та областях України: у Львові, Івано-Франківську, Вінниці, Донецьку, Харкові, Луцьку, Хмельницькому, Ужгороді, Чернівцях та інших містах, і це вже неможливо було припинити. Таким чином, внаслідок цього, 20-го лютого Верховна Рада України постановила: «Про засудження застосування насильства, яке призвело до загибелі мирних громадян України». 22-го лютого Верховна Рада підписала Постанову про усунення Віктора Януковича з посади президента України. 23-го рішилося, що відповідальність за ситуацію в Україні належить Віктору Януковичу і його найближчому оточенню. 25-го лютого генеральний прокурор України Олег Махницький повідомив, що шукають за підозрою у масових вбивствах людей обтяжливими обставинами відповідно до частини 2 статті кримінального кодексу. Віктор Янукович був обвинувачений в «узурпації Конституції України».

Всюди всім було вже ясно, що Євромайданці перемогли, а що далі було, вже добри відомо.

Віктор Янукович підло втік із України до Росії, зажадавши там притулку. 27-го березня влада Росії повідомила, що прохання Віктора Януковича про забезпечення особистої безпеки «було задоволене на території Російської Федерації».

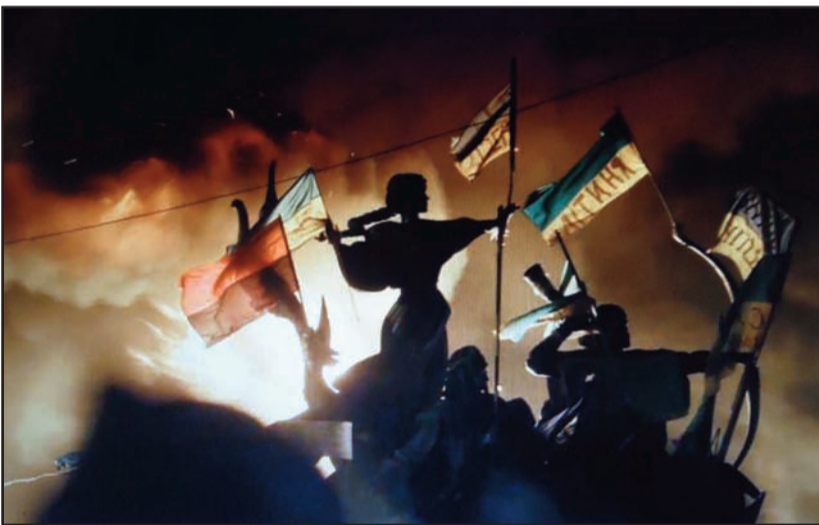
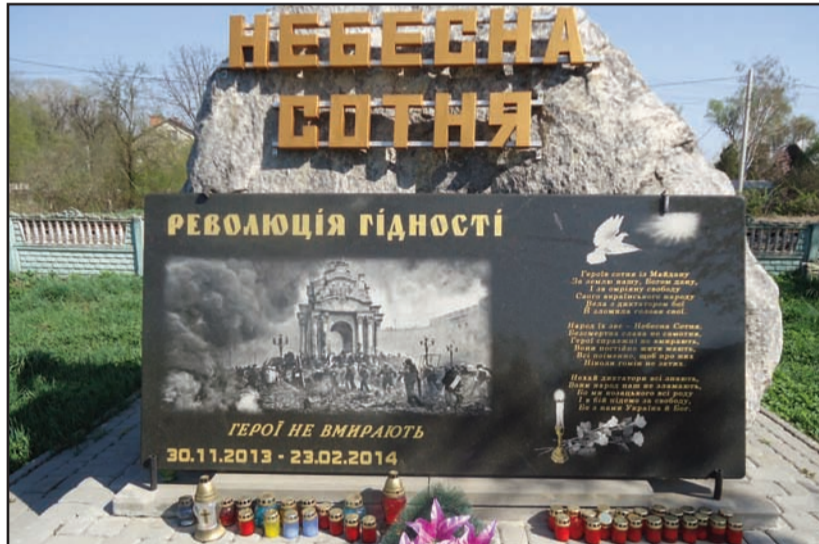
Українці згадані вище події називають Революцією Гідності, день 21-го листопада «Днем Гідності і Свободи», а 1 грудня увійшло в історію як повстання за європейські цінності і проти кримінальної влади.

Українці вміють шанувати своїх героїв. Сучасники і наступні покоління шанують і будуть шанувати тих, що пожертвували своє життя у всіх заходах за свободу, правду, волю і щастя свого народу. Доказом цього є пісні і вірші, але і споруджені пам'ятники, присвячені історичним подіям, героям, включно Революції Гідності і Небесній Сотні, які знаходяться у всій Україні. Такий пам'ятник знаходиться і в Лужанах Чернівецької області, на якому написано вірш, з якого зачитуємо:

«Народ їх зве – Небесна Сотня, / Безсмертна слава не самотня, / Герої справжні не вмирають, / Вони постійно жити мають, / Всі поіменно, / Щоб про них / Ніколи гомін не затих».

Так, «Герої справжні не вмирають», і тому, разом з усім українським народом, перед ними схиляємо і ми наші голови.

Підготував **Ярема ОНИЩУК**,
Фото автора

свої кримінальні методи. Таким чином, бійці Беркуту продовжували вживати вогнепальну зброя, внаслідок чого між 18 – 20 лютим загинуло 20 осіб, а це були між першими жертвами, бо опісля число жертв збільшилося десятками «Небесної сотні». Це саме і був найбільш драматичний етап революційних подій у Києві, в ході яких загинуло більше сотні протестуючих і кілька тисяч було травмовано. А це український

Розмова з Марією Штефан-Думнич – директором восьмирічної школи села Ремети Марамороського повіту

(Продовження з попереднього числа)

У школі ми, як відомо, отримуємо не тільки знання, а і вчимося жити в суспільстві. Є така приказка, яку я дуже часто вживаю, що «З усіх скарбів знання найцінніше, тому що воно не може бути ні вкраденим, ні загубленим, ані знищеним». Школа закладає той фундамент у свідомості дитини, завдяки якому згодом він зможе проявити свої індивідуальні якості. Кожна дитина, в першу чергу, – унікальна особистість з неповторним набором якостей і можливостей. Для вчителя важливо організувати не тільки навчальну діяльність, але й позаурочну, дозвільну. Спілкування з школярами відіграє істотну роль. Воно допомагає зблизитися з дітьми, дізнатися про різноманітні сторони їх характеру. Для вчителя важливо наблизити до себе дитину, спробувати завоювати її довіру, допомогти поділитися думками і сумнівами, а також виховати правильно дитину: розвивати її моральні та етичні цінності, творчий потенціал, сприяти розумовому, емоційному і фізичному здоров'ю.

Важливо, щоб дитина отримала навички, необхідні в житті, щоб у складній життєвій ситуації вона змогла прийняти правильне рішення, опанувати різними професіями в залежності від того, як складається її шлях. Але, щоб все це здійснилося, треба, щоб батьки були дуже близькі до вчителів. На жаль, в наші часи, вся вина за якусь-то невдачу учнів випадає на школу, зокрема, на викладачів. А це тому, що, на превеликий жаль, в останні роки статус викладача досить не певний, його авторитет сильно потерпає.

На початку кожного шкільного року ми запрошуємо родичів бути нашими партнерами, брати активну участь у вихованні їхніх дітей, бути присутніми, бути поряд з учителями у шкільному житті, підтримувати діток, щоб вони здійснили свої мрії та вибрали найкращий шлях у житті.

Ми хочемо, щоб це партнерство між школою-сім'єю та громадою, об'єднало наші зусилля на користь наших дітей, тому що разом ми відповідаємо за їхнє майбутнє.

Повага, довіра та толерантність – це три цінності, які повинні домінувати шкільне співтовариство, цінності, значення яких ми надаємо тільки разом через постійну співпрацю. Зате у нашій школі існують різні проекти, до яких обов'язково включені і батьки. Ми гарно і успішно з ними співпрацюємо і вони все це з радістю сприймають.

Про моїх колег викладачів можу сказати, що всі вони сумлінно і професійно виконують все, що годиться на благо дітей. На жаль, щороку число дітей спадає, так само і число викладачів. Тепер у нас навчаються лише 280 дітей. Якщо колись-то в нашій школі налічувалось до 50-ти викладачів, тепер нас тільки 22, а це разом з вихователями і вчителями 0-IV класів.

–З власного досвіду знаю, що учні села Ремети, які поступали до ліцеїв, були добре підготовлені і успішно вчилися, гарно поводитися, а ми заслужено пишалися ними, бо отримували гарні відгуки про них від викладачів і директорів ліцеїв імені Тараса Шевченка та інших ліцеїв міста Сігету – Драгоша Воде, Ліцеїв № 1, № 2, і щоб хтось не подумав, що ми хвалимося, нагадую, що в 2002-2003 навчаль-

ному році на Національній олімпіаді з української мови і літератури, яка відбулася в місті Ботошань в місяці квітні, з 13 преміантів, які представляли ліцей ім. Тараса Шевченка, 8 були наші реметяни, а також того ж самого навчального року наша гарна і розумна Біланюк Мар'янна мала найбільшу загальну оцінку – 9,55.

Я прошу Вас, щоб Ви розказали нам і про успіхи наших теперішніх учнів, їхні досягнення на різних конкурсах, вступних іспитах, на зовнішніх національних оціненнях, олімпіадах, а також про деякі проблеми стосовно цього.

– Школа с. Ремети була і лишилася однією з найкращих шкіл, де серйозна підготовка і виховання учнів є головним пріоритетом всіх педкадрів. Впродовж часу і зараз наші діти є випускниками найкращих ліцеїв м. Сігету. Вони беруть участь у різних змаганнях і олімпіадах як з української мови, які навчаються в Педагогічному ліцеї імені Тараса Шевченка, так і з різних інших предметів, як румунська мова і література, математика, інформатика і т. д., ті, які навчаються в інших сігетських ліцеях. Правда, що немає року, в якому ми не мали б гарні результати на повітовій та національній олімпіадах з української мови і літератури. В 2017-2018 році наші діти отримали 2 відзнаки на національному етапі олімпіади з української мови, яка відбулася при Бухарестському університеті. Не можу я не згадати і про Конкурс української поезії, який організує Марамороська філія Союзу українців Румунії, на якому наші діти отримують щороку перші премії. Два роки тому учні нашої школи брали участь і завоювали I премію за створення презента-

ції (стенду) для української меншини з нагоди проведення Галереї нацменшин, яка відбулася в рамках національного конкурсу «В світі нацменшин», організованого Яським Національним музеєм румунської літератури і Клузьким Музеєм народної творчості. Минулого шкільного року гарні премії завоювали наші учні і в конкурсі «Читання на румунській мові», конкурсі, який щороку організує Сігетський ліцей імені Короля Фердинанда, в конкурсах з біології, інформатики, і навіть на олімпіаді з російської мови у нас були гарні результати. А це все завдячуються тому, що у нас ведеться ретельна, серйозна підготовка учнів. Зараз у нашій школі немає жодного некваліфікованого викладача.

Крім шкільних занять, ми організуємо і позашкільні заняття. Кожного року в літніх канікулах ми разом із сусідньою школою села Сипинца організуємо «Літню школу». Знаємо, що в літніх канікулах для багатьох сімей постають питання: чим зайняти своїх чад? Адже не в усіх є фінансові можливості вислати дітей десь-там на відпочинок, бо ціни на дитячі табори дуже-дуже, боляче кусаються. Отже, виникає проблема, що робити у цей довгий період, чим привабити дітей та куди їм поїхати в цікаві пригоди? І так ми запропонували і організували цей проект, якому діти дуже раді!

– Дуже важливою є і матеріально-господарська робота. Я хотів би поздоровити Вас за те, як виглядає наша школа, а вона дуже гарна. Вже минули ті часи, коли виходки були надворі, в школі не було води і т.д. Тепер є всі умови, гарна школа, новий паркан, парк перед школою, побілені класи і коридори, центральне опалення, туалети, вода, сарай, де складаються дрова, спортивний майданчик, велике і чисте подвір'я. Також дуже гарні умови, ті самі, що і в школі, є і в дитячих садках в селі Ремети і в присілку П'ятра. Розкажіть нам, як ви все це зробили, які проблеми розв'язали і які ще потрібно розв'язати.

– Ви дуже добре знаєте, що в Румунії школа утримується на кошти держави або приватних осіб і громад. На жаль, приватні особи і громади не виділяли ніколи ніякі кошти нашій школі. Все, що ми зробили в останні п'ять років у школі, завдячується тому, що школа має гарне відношення із місцевою адміністрацією. У нас є підписана партнерська угода із ними, а Ви це добре знаєте, бо Ви нам дуже багато чого допомогли як радник місцевої ради села Ремети від СуР. Місцева адміністрація виділяє нам щороку серйозну суму грошей.

(Далі буде)

проф. Василь ПАСИНЧУК,
перший заступник голови СУР

УТВЕРДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОГО СТАТУСУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УКРАЇНІ

Українці мають більш, ніж тисячолітню історію вживання рідної мови в різних сферах громадського і культурного життя. Давньоруська мова в період Київської Русі була не лише мовою художньої літератури, літописання, а й мовою законодавства та діловодства, офіційного і приватного листування. Історична доля українського народу склалася так, що його мова протягом історії не завжди функціонувала як державна.

Після монголо-татарської навали переважна більшість українських земель (що традиційно називалися руськими) опинилася у складі Великого Князівства литовського. Сформована на давньоруській основі, українська літературна мова, залежна від живого мовного середовища, функціонувала, починаючи з XIV ст., в законодавстві, судочинстві, князівських канцеляриях, державному і приватному листуванні.

Українська мова мала статус, близький до державного, у XIV – першій половині XVI ст. і на землях Галичини та Західної Волині, що тоді перебувала під владою Польщі. Вона вживалася в судах і діловодстві.

Протягом XIV-XVI ст. українська писемно-літературна мова вживалася на державному рівні у Молдовському князівстві. Значна частина пам'яток українського ділового стилю того часу походить з канцелярії правителів Молдови. Отже, українська літературна мова в XIV-XVI ст. мала функцію міжнаціональної мови.

Укладена 1569 р. в Любліні, унія Литви з Польщею призвела до того, що майже всі українські землі перейшли до складу Польського королівства. Представники української шляхти (зокрема, Київщини і Волині) на Люблінському сеймі домоглися від короля привілеїв, які далі забезпечували функціонування української мови в офіційних та ділових сферах. Проте з самого початку чинності привілеїв вони порушувалися. На сеймі 1669 р. ухвалено постанову, за якою король давніх привілеїв не буде дотримуватися і всю документацію видаватиме тільки польською та латинською мовами. На землях, що залишилися під владою Польщі, українська мова дедалі більше зазнавала всіляких утисків. На українських землях, які опинилися під владою Австро-Угорщини, українську мову вживали в шкільному навчанні і тільки час від часу вона з'являлася в офіційних цісарських документах.

На Лівобережній Україні в державних установах українська мова збереглася до початку 80-х років XVIII ст., коли російський царат ліквідував залишки автономії України. Відтоді і до 1917 р. на всіх історичних землях України, що були в складі Російської імперії, вона перестала фун-

кціонувати не тільки в державних установах, а й в основних закладах; друкування книжок українською мовою, крім художніх текстів та історичних пам'яток, було заборонене (закріплене у Валувеському циркулярі 1863 р., Емському акті 1876 р. та ін.). Українські школи, українська преса і книгодрукування діяли лише в Австро-Угорщині.

Тільки в січні 1919 р. законом Директорії Української Народної Республіки українська мова була проголошена державною із забезпеченням прав мов національних меншин. Такий же закон ухвалила і Західноукраїнська Народна Республіка.

Статус української мови, близький до державного, гарантувався «Положенням

державних мов, оскільки термін «офіційна мова» в міжнародній практиці – це переважно синонім терміну «державна мова».

У гострій політичній боротьбі, що точилася навколо тексту нової Конституції України, питання про державність української мови було одним із головних. Перемогли державно-патріотичні сили. У Конституції України, прийнятій Верховною Радою 28 червня 1996 р., зафіксовано: «Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України... Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом» (ст. 10).

Проте українського незалежного мовного законодавства довший час не було. Закон про мови 2012 року був визнаний Конституційним Судом України неконституційним. За потаємним задумом його авторів, Закон мав довершити чорну справу творців Валувеського циркуляру та Емського едикту.

Всупереч сказаному, за останні чотири роки осучаснено мовне законодавство і зроблено багато у зміцненні позицій української мови в різних сферах суспільного життя. Наприклад, радіостанції зараз перевиконують встановлені законом квоти на: україномовні пісні; відповідний закон почав діяти і на телебаченні; почали знімати українською мовою серійні фільми, які донедавна були виключно російськомовними; більше стало україномовних книжок; після ухвалення нового закону про освіту понад 90% учнів в Україні навчаються українською мовою; а головне, зріс її престиж серед громадян України, і все більше і більше людей користуються нею в повсякденному житті; президент України недавно підписав Указ про розраховану на десять років програму підтримки української мови. Українська мова потребує, безперечно, захисту і підтримки. Але виявилось, що на цьому не треба зупинитись.

Глава держави разом із парламентом та урядом України дійшли до висновку, що в Україні потрібне законодавче врегулювання всіх питань, пов'язаних зі статусом української мови як державної. З цього приводу Верховна Рада України вже ухвалила в першому читанні законопроект під назвою «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Ми сподіваємось, що вже в цьому році законопроект пройде друге читання і буде прийнятий. Новий закон сприятиме національній єдності держави, об'єднати суспільство та зміцнюватиме українську націю.

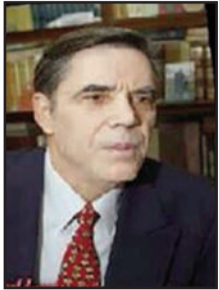
Іван РОБЧУК

про забезпечення рівноправності мов та про сприяння розвитку української культури», затвердженим Українською Радянською Соціалістичною Республікою в 1927 році. Однак, воно не виконувалося, що спричинило обмежене використання української мови як державної і призвело до звуження її функцій. Такий стан неминуче вів до денационалізації українського народу.

28 жовтня 1989 р. Верховна Рада УРСР прийняла Закон «Про мови в Українській РСР», в якому сказано: «Відповідно до Конституції Української РСР, державною мовою Української РСР є українська мова. Українська РСР забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах життя». Разом з тим у Законі зазначено, що держава створює необхідні умови для розвитку і використання мов інших національностей, які проживають в Україні. Було складено і затверджено урядову програму розвитку української та інших мов України до 2000 року. В ній передбачено утвердження української мови як державної поетапно в різних регіонах країни. Однак, програма виконувалася надто повільно, особливо у південних та східних областях України. Справу гальмувало й те, що певні політичні сили наполегливо домагалися проголошення російської мови як «офіційної» поряд із державною українською, фактично, двох

Українську мову можна досягнути... українською мовою

Українську мову можна досягнути... українською мовою. Материнською мовою, якою думаєш, дихаєш, живеш. Якою молишся до

Бога. Я слухав нашу мову, коли мене ще на світі не було, коли батьки чекали свого первістка. Я народився зі стогону і крику рідною мовою. І якби якимось лихом мені довелось жити в чужій мовній стихії, то це був би не я, а хтось інший. Мова – це гени. Такий закон природи.

Петро ПЕРЕБИЙНІС,
Лауреат Шевченківської премії

В Ясах

Конференція «Внесок національних меншин у розвиток Румунії – Минуле • Сьогодні • Майбутнє»

26 - 27 жовтня 2018 року в Яській префектурі була проведена конференція «Внесок національних меншин в розвиток Румунії – Минуле • Сьогодні • Майбутнє», координаторами якої були Державний радник Дана Варга – представник уряду Румунії та пан Михай Някшу – директор Національного центру ромської культури; в якості почесного гостя був префект Яс пан Маріан Шербеску. На конференцію були запрошені і взяли участь представники меншин Яського повіту і не тільки, представники установ та урядових і неурядових організацій, діячі культури, історики, науковці та інші гості. Зі сторони Союзу українців Румунії в заході взяли участь заступник голови СУР пан Віктор Григорчук – голова Яської філії СУР і пан Іоан Лейба – член комітету філії. На Конференції представники національних меншин виступили з короткими доповідями про історію громад з акцентом на участь їх членів у розвитку Румунії протягом часу. У другій частині заходів з цієї нагоди учасники мали можливість відвідати

виставку традицій циганської громади, побувати на концерті камерного оркестру Романо Кхер за участю почесних гостей Джеані Лінкан та Емі Драгой. На другий день, 27 жовтня, в актовому залі Центральної університетської бібліотеки «Міхай Емінеску» була представлена вистава «Пропозиція» А.П. Чехова.

У своєму виступі я підкреслив, що, на відміну від інших меншин, таких, як угорська, німецька, єврейська, російська, вірменська, українська меншина, як видно, не заслужила уваги дослідників, незважаючи на цифри, що свідчать про велику присутність українців у Румунії. Цей висновок був підтверджений в ході дослідження, проведеного мерією м. Яси і кафедрою історії Яського університету «Александру Іоан Куза» стосовно меншин, які проживали протягом XIV – XX століть на території Яського повіту.

(Далі буде)

Віктор ГРИГОРЧУК,
голова Яської філії СУР

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В БАНАТІ

Кожний народ має свої звичаї, які появились протягом століть. Народні звичаї – це ті, якими кожна нація керується в усіх ділянках громадського і суспільного життя.

Головні звичаї та мова – це найцінніші елементи, котрі допомагають кожній нації об'єднувати людей, а знаємо, що українці розселені по всіх куточках землі Румунії, також і в Банаті.

Знаючи історію наших банатських сіл, в яких проживають переселені українці протягом століття, основні галузі господарства, заняття, домашні промисли та ремесла, духовна культура, тож усім цим можна описати і розгорнути культурної діяльності.

Від приходу перших українців до Банату, вони не забули свою мову, пісню, танець, релігію і стародавні звичаї. В перші роки вони організували тільки весілля, танці із сільськими музикантами. Пізніше, після побудови шкіл, будинків культури, почалася культурно-виховна праця, але тільки у Копашилі та Корнуцелі, артистична праця, – організована учителями з учнями, а пізніше і з селянами.

Від 1951 р. почалися перші кроки у відродженні культурної праці, – це був перший етап.

Від заснування в селі Копашиль хору, театральної групи і танцювального гурту директором Романом Гордийчуком і вчителем Іваном Лібером, а пізніше вчителем Іваном Шмуляком (випускники Української педагогічної школи в м. Сігеті, Мараморощина), відтоді продов-

жене передавання всім любов до пісні, до мови, праця для розвитку культури в Банаті.

Залишилися спогади гарні про тих людей, одні з них, на жаль, відійшли з життя.

Після Грудневої революції починається другий етап розвитку української культурної діяльності в Банаті, бо появились можливість мати власну культуру для національного відродження меншин, демократичні права. Два хори, численні мі-

шані хори «Зелена ліщина» і «Барвінок», перший заснований 1951 р., а другий – 1964 р. здобували великі успіхи не тільки в повіті та в Румунії, а і за її кордонами. Були найкращі роки згаданих діячів культури.

Після 1994-2000 рр. появилсь ще один художньо-артистичний колектив в м. Карансебеш – «Червона калина», яким керувала п. Клаудія Міря, маючи гарний пісенний репертуар, – допомагала їй сестра Ольга (дочки панотця Горчинського).

Число членів хору «Зелена ліщина» пізніше зменшилось, велика частина молодих селян переселились до міста, інші поїхали на заробітки, і так заснували об'єднаний хор «Голос українців» з двох колективів. В Корнуцелі була жіноча група, яка довго розвеселяла публіку веселими піснями. Тепер існує група молодих дівчат, учнів школи і танцювальна група, якими керують викладачі Михаєла Шімоня і Михайло Бобик.

Після переселення українців першої і другої хвилі з Мараморощини велика частина з них осілась в п. Тіміш кругом м. Тімішоари і м. Лугожу. В населених пунктах існують організації СУР і художньо-артистичні колективи. Можна підкреслити, що розвиток української культурної праці після 1991 р. і дотепер завдячується СУР, повітовим філіям і тим діячам, котрі так щиро і віддано працювали в культурній галузі, доклали зусиль, щоб і в п. Тіміш розгорталась культура. Бажання таких свідомих українців, як Юрій Семенюк в Лугожі, Степан Бучута в Тімішоарі, пізніше – Андрій Руснак, Юра Глеба – голова філії Тіміш, Анна Берей, Савана Албічук, Маріана Брашов'яну в Шуці, здобувались дедалі кращі результати.

(Продовження на 10 стор.)

Анна БЕРЕГІЙ

Відзначення Дня української мови в Бухаресті

8-10 листопада 2018 року в Бухаресті відбулися урочисті заходи, присвячені святкуванню Дня української мови у Румунії. Нагадаємо, що 4 липня цього року з ініціативи депутата від української меншини Румунії та голови СуР Миколи-Мирослава Петрецького, Палата депутатів Румунії прийняла законопроект про оголошення 9 листопада Днем української мови.

Святкові заходи почалися у четвер, 8 листопада, показом українського мультфільму "Микита Кожум'яка", а потім відбулася церемонія офіційного відкриття. З вітальними промовами виступили представники Союзу українців Румунії, Посольства України в Румунії, Української Всесвітньої Координаційної Ради, Парламенту Румунії, Міністерства закордонних справ Румунії, Міністерства національної освіти, Міністерства культури Румунії, Міністерства культур Румунії, Українського православного вікаріату Румунії та інші. Взяли участь у заходах також керівники повітових рад та мери кількох міст Румунії, представники румунських та українських вищих навчальних закладів, шкільних інспекторатів, директори шкіл, члени Союзу українців Румунії, української громади та громадських організацій, письменники, журналісти та головні редактори української періодики СуР, учні, студенти, представники місцевих органів влади Закарпатської, Івано-Франківської та Чернівецької областей України та ЗМІ.

У своєму вітальному слові голова Союзу українців Румунії, депутат у Румунському Парламенті Микола-Мирослав Петрецький подякував своїм колегам депутатам, які, незважаючи на політичну приналежність, майже одногосно підтримали його ініціативу. Він сказав, що, завдяки румунським парламентаріям та підтримці уряду, українці Румунії мають можливість офіційно відзначати день своєї мови, додавши що цим самим через 27 років від Антикомуністичної грудневої революції Румунія ще раз доказала, що мультикультуралізм та мультилінгвізм є важливими складовими румунської культурної політики. Він подякував і всім присутнім у залі: "Ми сьогодні не були б тут, у цьому залі, якби не такі люди, як ви, які роками підтримували це здобуття. Я вважаю, що кожен з нас має цей святий обов'язок тримати це й передавати далі. Я бачу так багато людей зі всієї Румунії та з України,

незалежно від того, чи йде мова про священників, мерів, директорів, або про представників уряду, посольства, які подолали таку величезну відстань і за це я хочу

вклонитися перед вами за те, що ви підтримуєте українців Румунії. Я вам дякую за це!"

Посол України в Румунії Олександр Баньков привітав представників СУР та подякував за зусилля пана депутата Петрецького і його колег за можливість офіційно відзначити свято української мови в Румунії. Він також подякував усім присутнім за те, що вони підтримують українців Румунії, український дух, збереження української культури. "Українська мова це те, що єднає більшість нас, більшість з вас тут присутніх, хто представляє українську громаду в Румунії, хто представляє Союз українців Румунії, хто є українцем за походженням і зберігає цей дух собі через мову, несе далі й передає наступним поколінням ті здобутки, ті багатства, ту історію, яку має український народ", – сказав Посол України в Румунії Олександр Баньков.

Голова Української Всесвітньої Координаційної Ради Михайло Ратушний у своєму виступі сказав: "Серед всіх держав світу, де живуть українці – від Австралії до Канади, немає жодної держави, яка б мала спеціальний, окремий закон, окремий декрет, яким би відзначалося День української мови. Ви це здобули, я маю на увазі Союз українців Румунії. Ваш депутат Микола-Мирослав Петрецький створив унікальний прецедент, що свідчить, з одного боку, потужність, самовідданість українців Румунії, а з другого боку, велику повагу влади Румунії до української меншини. Я думаю, що цим законом підтверджено, що українська меншина в Румунії є складовою культури всього румунського народу, всієї румунської держави. Від імені Української Всесвітньої Координаційної Ради Українців дозволю собі привітати вас з цим святом, привітати також представників влади Румунії з 100-літтям створення нової Румунської держави", – ствердив Голова Української Всесвітньої Координаційної Ради Михайло Ратушний, який також озвучив, що звання "Кращий вчитель української мови у світі" отримала учителька української мови з Румунії Мар'яна Климкович, яка викладає у школах Вишавської Долини та Луга-над-Тисою.

По закінченню офіційної частини почався святковий концерт. Ведучими святкового концерту були студенти Клузького філологічного факультету, українського відділу Сара Дяк та Петро Панчик.

(Продовження на 9 стор.)

Христина ШТІРБЕЦЬ

Відзначення Дня української мови в Бухаресті

(Закінчення. Поч. на 8 стор.)

На сцені виступили "Ронянські голоси", керівник Джета Петрецька, "Червона Калина", соліст Мирослав Петрецький, танцювальний ансамбль "Козачок", керівник Петро Шойман, хор "Голос українців", керівник Іван Лібер, хор "Задунайська Січ", керівник Дмитро Черненко, народна співачка Феліція Облеснюк, народний артист України Мар'ян Гаденко з лауреатами Міжнародного пісенного фестивалю "Доля", родина Грінь - батько й дочка, капела "Черемош" імені Романа Кумлика з України. Клузький аматорський драматичний гурток "Жарптиця" під проводом Михаєли Гербіль представив виставу "Сватання на Гончарівці" за однойменною п'єсою Григорія Квітки-Основ'яненка. Також відбулася церемонія нагородження переможців Національного конкурсу «Юні українські таланти».

Святковий концерт зачарував присутню публіку, в тому числі учительку української мови Серетського коледжу імені Лацку Воде Антоанету Крайнічук, яка поділилася своїми думками з присутніми

та наголосила на важливості рідної мови у житті кожної людини: "З 2002 року ми святкуємо Міжнародний день рідної мови 21 лютого, а починаючи з цим роком, ми, українці в Румунії, маємо своє свято - День української мови - 9 листопада. Це важливий крок до збереження рідної мови та до визнання необхідності

ріганні української мови та культури в румунському середовищі! А тут я маю на увазі, крім провідників нашої меншини, і вчителів, які відіграють велику роль у вивченні та збереженні української мови і культури".

9-10 листопада пройшла II-а Міжнародна конференція «Українці Румунії – історія, сучасність та перспективи», ініційована письменником та головою комісії з питань культури Союзу українців Румунії Михайлом Трайстою. Учасники представили свої доповіді у трьох розділах: література та культура, міжетнічний діалог та етнографічна інтерференція. У рамках конференції мали місце презентації книг, виданих Союзом українців Румунії. Партнерами заходів виступили Посольство України в Румунії, Європейський конгрес українців, Українська всесвітня координаційна рада, Філологічний факультет Клузького університету ім. Бабеша-Бойоя, Сату-Марський повітовий музей, Громадське телебачення Румунії та Всесвітня служба Радіо Румунія.

захистити різноманіття культури. Вивчення української мови та інших мов є ключем до взаєморозуміння та взаємоповаги. Вітаю всіх українців з цим святом і всіх тих, хто докладє зусилля у збе-

ПАНАХИДА ЗА УПОКІЙ ДУШ ЖЕРТВ ГОЛОДОМОРУ 1932-33 РОКІВ В УКРАЇНІ

17 листопада ц.р. за ініціативою Бухарестської філії СУР, його голови п. Ярослави Колотило, спільно з Посольством України в Румунії, в церкві Кашин пройшла Спільна панахида за упокій душ жертв Голодомору 1932-33 років в Україні. За цей період Україна втратила 9 мільйонів своїх невинних громадян, замучених ГОЛОДОМ. Україна, яка годувала чи не всю Європу плодами своєї родючої землі-чорнозему, ба навіть і Америку! І що вийшло?!

Правда, це не єдиний Голодомор на родючій землі України. Були і голодомори 1921-1922, 1946-1947 років. Але в історію і в пам'ять нашу найстрашніший з них залишається ГОЛОДОМОР 1932-33 рр., штучно, навмисно створений для удару, завданого українському народу московськими катами Сталіна.

На Поминальній службі взяли участь представники Депкорпусу Посольства України разом з їхніми родинами, Його Ексцеленція Надзвичайний і Повноважний Посол України в Румунії пан Олександр Баньков з дружиною, українська громада

Бухареста та прихильники СУР, шанувальники української історії.

Службу відправили настоятель церкви Кашин румунський панотець Гавриїл Казаку разом з панотцем Українського Православного Вікаріату в Румунії Дмитром Колотило, настоятелем української церкви в Бухаресті (надіємось, вона скоро в нас і буде!). Говорив про Голодомор пан посол Олександр Баньков.

На заході був присутній відомий львівський письменник Ігор Гургула, який прибув до Бухаресту на виставку GAUDEAMUS із своєю книгою в перекладі на румунську мову М. Трайсти за фінансування СУР. (І.П.-КОВАЧ)

***

Із Панахиди, разом із сім'єю Ірини Мойсей, головного редактора журналу «Наш голос», та Богдана Мойсей, першого заступника голови СУР, ми добралися і на виставку, щоб отримати автографи від пана І. Гургули і, ясно, щоб підтримати стенд СУР. Там зробили і фото на пам'ять з прихильниками нашої літератури. ДЯКУЄМО! (І.П.-К.)

III-й ВИПУСК СВЯТА УКРАЇНСЬКИХ ГОСПОДИНЬ

Впевнений, що про цей захід напишуть до наших газет інші кореспонденти, я напишу кілька рядків про гурти з Мілішівців.

Захід пройшов завдяки меру міста Мілішівці пану Мірчі Лаурусу та пані Брендунші Песлар – голові організації СУР з Мілішівців.

Хорал церкви Святого Прокопія проспівав кілька обробок як румунською, так і українською мовами, під багетом священника пароха Петра Лупештяна.

Малюки та учні з Мілішівців зіграли сцене-

ти «Ріпка» та «Рукавичка» у підготовці викладачки Ліліани Мітітелу.

Вокальна група місцевої школи проспівала кілька патріотичних пісень. Підготував їх пан Адріан Платон – викладач релігії.

Ансамбль міста Мілішівці «Буковинська Ружа» представив кілька танців та солістів.

Викладач Петро Шойман підготував маленьких танцюристів, які виконали кілька українських танців.

Викладач Михаела Гринюк приготувала ансамбль танців, в якому брали участь учні із Мілішівців та села Бадеуць.

Вони танцювали на високому рівні, так що всі глядачі нагородили їх оплесками!

Проспівали кілька румунських та українських пісень солістки Андрея Марусяк та Ліліана Савчук.

Не забути про ученицю Діану Воящук, яка представляла всі ансамблі як ведуча концерту.

Треба сказати, що зал Дому Культури був переповнений! Отже, потрібний більший зал! До наступного свята!

Микола КУРИЛЮК

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В БАНАТІ

(Закінчення. Початок на 7 стор.)

Число українців значно зросло в селах повіту Тіміш між 1980-2000 рр. Відомо, що без добре вивченої рідної мови народ не має своєї культури. Так почали існувати групи учнів, які вивчають рідну мову, – поміч була від Шкільного інспекторату і СУР. Там, де більше населення українців, рідна мова викладається як предмет: Шука, Петроаса Маре, Бирна, Драгомирешти, Бетгаузен, Дарова, Малі Ремети.

Найважливіше здійснення в сфері освіти було заснування при ліцеї ім. Юлії Хаждеу в м. Лугожі українського відділу 2007-2008 р. Мав таку ідею голова філії Тіміш п. Ю. Глеба, підтримав її голова СУР п. Ст. Бучута, допоміг і вирішив проблему п. Іван Ковач – поет і головний редактор газети «Вільне слово», тодішній радник по викладанню української мови в Міністерстві освіти Румунії. Викладання рідної мови почалося від 2003 р. як предмет у 1-8 класах, як предмет 3 уроки тижнево. Не легкі були шляхи до вивчання української мови та літератури в п. Тіміш!

Згадаю також артистичні колективи, які існували в повіті: хор м. Лугожі «Шовкова Трава» (керівник – С. Албічук), танцювальна група «Зелений барвінок» в Лугожі (заснувала Анна Берей), який в останні роки від заснування досягнув великого рівня і цінності на національному рівні, фестивалів і конкурсах, ансамбль танцю в с. Шука «Калина»

(керівник – Мар'яна Брашов'яну), дві групи якого, маленьких і великих, брали участь на різних конкурсах, організованих іншими меншинами; був оцінений жіночий гурт «Кедровина» с. Петроса-Маре – керівник П. Бевка.

А також вокальний гурт «Смерічка» – Готтлоб (керівник Одоля Корнищан), також гурт с. Варіаш (керівник – Іяна Байкулеску), танцювальна група «Надія» із с. Сока (керівник – Василь Арделян), вокально-інструментальна група «Реметянка» (керівник – Анна Грінь).

Стало вже традиційним, щоб у Лугожі всі художні колективи кожного року відзначали свято пам'яті Т. Шевченка в Тімішоарі, фестиваль колядок, зимові свята. В музейному комплексі села в Тімішоарі знаходиться дерев'яна українська хата, перевезена з Марамороцини, – традиційне місце для українців, де відбуваються різні заходи, виставки україн-

ських митців та інші заходи. Місячно кожна організація повіту отримує українську пресу. Про всю соціально-економічну і артистичну працю українців Банату повідомляє в радіопередачі п. Симона Лібер-Ланкранжан, яка проводить передачу на українській мові тижнево по одній годині по Решіцькому та Тімішоарському радіо, і це завдяки керівництву Банатського округу.

Кілька слів – про духовне життя в Банаті. Як відомо, церква та школа відіграють велику роль у збереженні рідної мови і культури взагалі. Переселенці першої хвилі 1906-1912 рр. всіма були православні за старим стилем, інші – католики. Пізніше католики перейшли до православних. В теперішні часи невелике число з-між українців перейшли і до інших конфесій.

В п. Тіміш розпочалася побудова українських церков. Перша українська церква пореволюційного періоду була збудована в м. Лугожі, маючи храм Св. Володимира, опісля парафії в українських селах. Дотепер в Банаті існують 13 українських церков, кожна зі своїм храмом, і всі парафії підпорядковані, належать до українського Протопопіату, маючи центр в м. Лугожі і протоієрея отця Іллію Албічука.

В моїй статті я поспробувала охопити коротко, описати культурну українську діяльність протягом багатьох років, хоча цей розділ дуже просторий, ширший у нашому Банаті – в Караїсеверінському і в Тіміському повітах.

ХОР «РОНЯНСЬКІ ГОЛОСИ» – У КУЛЬТУРНИХ ЗАХОДАХ В ЛУЗІ-НАД-ТИСОЮ І КРИВОМУ

Місяця жовтня хор «Ронянські голоси» і танцюристи «Соколята» із Верхньої Рівни, що в Мараморощині, брав участь у двох культурних заходах, організованих Марамороською філією Союзу українців Румунії.

Так, 21 жовтня 2018 р. в селі Луг над Тисою відбулася «Зустріч із синами села». Сюди прибули майже всі артистичні гурти із сіл Мараморощини і запрошені із Сучавського повіту та України.

Захід відкрила проф. Анна Самбор – член комітету СУР і заступник голови місцевої організації СУР с. Луг над Тисою. Вона привітала синів і дочок рідного села, які прибули на цей захід, запросила на сцену почесних гостей: Миколу-Мирослава Петрецького – голову СУР і депутата Парламенту Румунії, Мирослава Петрецького – голову Марамороської філії СУР, Ярослава Скуматчука – заступника голови Верховинського району (Україна), Іллю Савчука – голову Сучавської філії СУР, голів місцевих організацій СУР в Мараморощині. У своїм слові Микола-Мирослав Петрецький привітав організаторів цього заходу і сказав що й він вважає себе сином села Луг над Тисою. І має правду, оскільки його мати, віддана диригентка хору «Ронянські голоси», інструктор танцюристів «Соколи» і «Соколята» – дочка Луга над Тисою, – тут живе його бабуся, так що нашого депутата справді можна вважати і сином Луга над Тисою, як і, відколи одружився, живе у Сігеті, отже він син цього міста і син Мараморощини та представник українців всієї Румунії.

Про значення цього дня говорили й інші почесні гості, які привітали синів і дочок села. На сцені, влаштованій надворі, на березі річки Тиси, розпочався концерт.

На початку вийшла на сцену вокальна група «Веселка» під проводом проф. Анни Самбор, яка виконала прекрасно кілька українських і локальних пісень. Після них виступила вокальна група дітей із Реміт. Хор «Ронянські голоси» під проводом проф. Джети Петрецької виконав 5 пісень на два і 4 голоси. Беручи участь у цьому хорі разом із моєю колегою класу учит. Гафією Дзябнюк, не могли ми не згадати своїх колег класу, дочок і учительок Луга над Тисою: Євгенію Мануляк, Орісю Мешко і Анну Глодян, які, на жаль, уже не є між нами.

Спектакль продовжився. Слідували чоловіча група «Голос полонини» із села Русь Поляни, яка входить і в склад хору

«Ронянські голоси» і танець «Соколят». Всіх звеселив оркестр із Верховини (Україна). Потім виступив хор і танцюристи із Сучавського повіту, артистичні групи із Вишавської Долини, Красног, Кривого і Великого Бичкова. Організатор

цього заходу, як і інших заходів у Мараморощині, – Марамороська філія СУР.

У неділю 28 жовтня 2018 р. у селі Кривий відбувся культурний захід «Караван української пісні», організований також СУР, філією Марамороши.

Тут уже кілька років не відбувалися такі події.

Після обіду, коли надійшов хор «Ронянські голоси», знайшли сцену приготовлену надворі перед нею багато артистичних груп із Марамороського повіту і запрошених із повітів Арад, Сучава та із України.

Відкрив і провів захід голова місцевої організації СУР Іван Рекало, який запросив на сцену депутата і голову СУР п. Миколу-Мирослава Петрецького, гостей з України, заступника примаря села, голів СУР філій Мараморощини, Араду і Сучави, голів СУР марамороських організацій українських сіл.

Артистична програма почалася групою «Кривлянка» із с. Кривого, вона виконавши бездоганно кілька пісень і танців. Потім виступила група учнів із Реміт; вокальна група із повіту Арад; вокальна група «Негостинські голоси», яку один період вів покійний проф. Микола Крамар, танцювальна група «Козачок» із Балківців, яка виконала на високому рівні кілька українських танців. Потім гарно виступив оркестр народних інструментів із Верховини (Україна), артистична група із Вишавської Долини, «Веселка» із Луга над Тисою; «Красняночка» – керівник Юра Мочерняк, «Червона ружа» із Великого Бичкова – керівник А. Мігам.

На цей раз хор «Ронянські голоси» виступав наприкінці програми. Але своїм виступом, прекрасним виконанням пісень не дав публіці відійти. Під майстерним проводом проф. Дж. Петрецької хор виконав чудово пісні: «А мій милий чорнобривий», «Якби мені сивий кінь» і «Дунаю, Дунаю» у супроводі акордеоніста Миколи Гріжсака і гурту «Червона калина». Потім виступив «Голос полонини» із Полян під проводом М. Мачоки і закінчила програму танцювальна група «Соколята» із Верхньої Рівни під проводом Дж. Петрецької.

Так що «Караван української пісні» у Кривому мав великий успіх!

Роман КОБЗА

Червень-серпень 2018 року

Antwerpen(Belgium) – Sovata (România)

СЮЗІ

(Новела-феєрія)

Дотримуючись дистанції, чоловік невідступно йшов за дівчиною, хоча інстинктивно він відчував, він вже знав, куди йти. Обминувши парк, Сюзі завернула на вулицю Федьковича і зайшла у двір.

Чоловік підійшов до будинку, з подвір'я якого віяло чародійними пахощами троянд. Металевий паркан здавався суцільною стіною, вкритою панциром з туго переплетеного трояндового гілля.

Неподалік, біля огорожі, лежало кілька цеглин. Склавши їх одну на одну, він став на них ногами, щоб заглянути за огорожу.

Так! Це було те подвір'я!

Це був той будинок і саме той незабутній ганок, оббитий гнучкими трояндовими галузками, з яких впереміш і наввипередки витріщалися веселі, ще нерозпуклі пуп'янки та вже зрілі різнобарвні троянди.

У дворі, метрів за п'ять від огорожі, він побачив її(...)

Вона стояла, піднявшись навшпиньки, і намагалася дістати обома руками верхню гілочку куща блідо-рожевої троянди.

Затамувавши подих, чоловік милувався витонченими лініями її нев'янучої жіночої грації. Ніби позаду й не залишалося понад сорок років...

Те ж кругленьке личко, ті ж трохи розкосі очі – «як у японочки», ті ж пухкі щічки, ті ж налиті вуста, мов стиглі лісові черешні.

Ні, це не сон! Це не марево!

Це була вона! Мила, чарівна, солодка Сюзі!

Пахощі троянд і бентежні спогади дурманили свідомість чоловіка.

– Кохана, кава вже готова! – пролунав баритональний голос з ганку.

Густе сплетіння трояндових стебел заважало розгледіти того, хто поклав тазу з двома горнятками кави на столик з плетеної лози.

– Йду, я вже йду, Борисе. – Вона поправила сукню, підсунула на перенісці окуляри і, не кваплячись, пішла до ганку.

В грудях чоловіка заклекотала гаряча круговерть хвилюючих спогадів, що давно позарилися в потаємних куточках його пам'яті.

Сюзі йшла саме до того ганку, де колись, дуже давно, йому вперше відкрилися ще незвідані почуття: пристрасне запаморочення і блаженна позахмарна насолода від жіночої ніжності і ласки.

Ставши на першу сходинку, вона раптом зупинилася, повернулася в півоберта і, примруживши очі (о, Боже, як колись його зводили її примружені очі!), глянула в бік чоловіка за огорожею, буцімто вона його запримітила, впізнала і хотіла запросити на ганок.

Від несподіванки чоловік здригнувся і хотів зіскочити зі свого «величного постаменту», але підступні цеглини захиталися і заторохкотіли, розійшовшись під ногами. Щоб не впастися, він схопився за колюче трояндове гілля на огорожі, що загойдалася, зашаруділа, зарипіла навздогін гуркоту цеглин.

– Внученько, глянь, що там сталося...

Серце чоловіка затріпотіло, наче журавлині крила.

Не відчуваючи болю від глибоких подряпин на долонях, широко розмахуючи букетом, він, наскільки міг, швидким кроком почимчивав подалі.

Позаду заскреготіла хвіртка.

Не обертаючись, чоловік прискорив крок. Міради мурашок побігли по його спині, що ніби відчувала гострий погляд дівчини.

– Бабусю, якийсь дідуган зірвав у нас троянди. Наздогнати його?

– Ні. Не треба, – почувся спокійний голос Сюзі. – Може, у нього немає грошей, щоб купити букета своїй коханій...

– Та ні, бабусю, це якийсь дуже солідний чоловік у гарному костюмі.

– Ну, тоді, може... – засміялася Сюзі, – тоді, може, цей «солідний чоловік» в такий оригінальний спосіб хотів згадати свою бешкетну молодість...

Забігши за ріг вулиці, шумно відсапуючись, чоловік зайшов до парку. На віддаленій алеї, що тягнеться вздовж оранжереї, знайшов одинокую лавчину.

Його аритмічне дихання поступово вирівнялося. Проте бурхливі думки безжалісно шматували пласти пам'яті, розгризли її тугі вузли, щоб кинути його у вир щемливих спогадів більш, ніж сорокарічної давності.

III. «Трояндовий дурман»

...Чернівці, вересень 1969 року.

Він – студент третього курсу музичного училища, відділу хорового диригування. Вона – новий концертмейстер на його уроках вокалу.

Для Романа вокал був улюбленим уроком в училищі. Потяг до співу він успадкував, мабуть, від матері, котра навчила його багатьох українських та румунських пісень. Роман дійсно любив співати. У кожному творі він уявляв себе на великій сцені, в промінні сліпучих софітів та бурхливих овацій.

На перший урок вокалу в цьому навчальному році Роман з'явився з букетом троянд для Віри Олександрівни, свого викладача. Увійшовши до класу, він встиг сказати лише: «Добрый день...», як Віра Олександрівна одразу з поспіхом відповіла: «Добрый день, Ромчику! Рада бачити тебе після канікул!» При цьому вона підкреслено зиркала то на букет, то переводила красномовний погляд на дівчину, яка сиділа за роялем: «А це наш новий концертмейстер – Сюзанна Ісаківна. У неї сьогодні перший в житті робочий день».

Роман зрозумів, що Віра Олександрівна пропонує подарувати квіти новому концертмейстеру, яка саме підвелася від роялю. Перед ним стояла невисокого росту дівчина, в очах якої, очевидно від слів Віри Олександрівни, бриніла зніяковілість, що відбивалася легким рум'янцем на її кругленьких щічках.

Вручаючи квіти, Роман мимоволі торкнувся її тоненьких пальців. Від цього дотику якийсь дивний внутрішній щем пройняв юнака і не відпускав увесь урок.

Після занять, зовсім випадково, вони вийшли з училища разом.

–Тобі, Романе, до тролейбуса?

–Так. Спочатку «трійкою» до автовокзалу, а потім ще й автобусом.

В тролейбусі вони стояли поруч. Роман геть знітився і не знав про що говорити. Сюзі дивилася на нього теплим поглядом і, врешті-решт, поблажливо порушила незручну мовчанку.

–Дякую за квіти, – мовила вона, притуляючи букет до грудей.

–Прошу дуже! – випалив Роман не своїм голосом і, вже геть недоладно бравуючи, додав: – У мене їх багааато. Я зірвав ці квіти вдома, у нашому саду.

–Он як! – посміхнулася Сюзі. – Якщо їх у тебе «багааато», то може, коли-не-коли, даруватимеш мені по букетику? Обіцяєш? – грайливо запитала вона.

Роман стояв онімілий, з розчервонілим від хвилювання обличчям.

– Троянди – мої улюблені квіти... – продовжила замріяно Сюзі – Я розумію, що цей букет був не для мене... але, все одно, мені дуже приємно. Бувай, Романе...» – загадково посміхаючись, промовила Сюзі, виходячи з тролейбуса.

–Я принесу ще один букет на наступний урок! – бовкнув навздогін юнак.

Тролейбус рушив, а Роман захоплено дивився крізь шибу, як Сюзі йшла легкою ходою, тримаючи біля грудей букет троянд.

«Ото ж, я бовдур! Чому на наступний урок? – почав дорікати собі подумки Роман. – Хіба я не можу вже завтра подарувати їй квіти? Ні, я таки справжній бовдур! Адже наступний урок аж у п'ятницю, а сьогодні лише вівторок. – продовжував картатися юнак. – Це ж скільки ще днів чекати!»

Роман втратив спокій і з нетерпінням чекав п'ятниці. Образ Сюзі не зникав з його уяви, витав перед ним повсюдно: на вулиці, в тролейбусі, на уроках, вдома. Йому навіть робили зауваження за непригаману розгубленість.

Але хіба ж вони знали, що у житті Романа з'явилася велика проблема?! Він пообіцяв Сюзі принести у п'ятницю букет троянд. І як йому вчинити? Прийти з букетом на урок? Що подумає Віра Олександрівна? Перестріти Сюзі в коридорі і подарувати букет? Також не рішення. Голова йшла обертом!

Тоді Роман вирішив сховати букет у кущах скверу, що напроти училища і подарувати квіти Сюзі, коли вона йтиме до тролейбуса.

Якась досі невідома сила вабила Романа до Сюзі. Наступними днями він кілька разів підходив до аудиторії класу вокалу, щоб знову побачити дівчину, але ніяк не наважувався відчинити двері. А йому так хотілося бути поруч з нею!

В ту п'ятницю, з раннього ранку, Роман прийшов до скверу і замаскував букет у кущах. Тільки-но він вийшов на алею, що веде до училища, як почув позаду себе владний голос: «Зупинись!» Це був міліціонер у чині старшини, поруч з ним стояв чоловік у цивільному. «Що ти робив у кущах?», – запитав міліціонер. Серце Романа закалатало, мов тулумбас. «Я... сховав букет квітів», – промимрив юнак. «Сховав букет квітів? Навіщо?!» – здивувався старшина. «Просто так...» – бурмотів далі Роман. Знайшовши захований в кущах букет і глянувши на схвильоване, почервоніле обличчя юнака, старшина доброзичливо запитав: «Для дівчини? Закохався?». «Та ні, що Ви таке кажете...», – спробував заперечити Роман, а потім приречено мовив: «Мабуть, так...».

(Далі буде)

ВІТАЄМО ВАС, НАШІ ВЕЛЬМИШАНОВНІ ЮВІЛЯРИ!

1. Валерію ШОВКАЛЮК (5 листопада 1940 р.) – випускницю Бухарестського університету, викладача румунської мови, дружину поета Павла Шовкалюка, матір двох синів, відданого викладача!

2. Борислава-Штефана ПЕТРАШУКА (5 листопада 1970 р.) – з 2013 р. по вересень 2015 р. – голова Сучавської організації СУР. Народився п. Петрашук у м. Радівці Сучавського повіту. Закінчив Серетський лицей. Після лицю, в 1995 році, одержав диплом інженера по спеціальності мекатроніки Сучавського університету ім. Штефана чел Маре, а пізніше здобув мастерат по спеціальності трибології.

3. Богдана МОЙСЕЯ (6 листопада 1972 р.) – до жовтня 2015 р. голова реві-

зійно-фінансової комісії СУР. Випускника Дрогобицького Університету ім. І. Франка, Факультету менеджменту, маркетингу та економічних наук в Україні. Після закінчення факультету повернувся до Бухаресту, де працює комерційним директором. Народився Богдан Мойсей в задунайському українському селі Кришан в українській сім'ї. З жовтня 2015 р. обраний VII-им З'їздом СУР першим заступником голови СУР для Тульчанського повіту та Муніципії Бухарест. Він також член Президії СУР. Успіхів у відповідальній роботі!

4. Марію ЧУБІКУ (24 листопада 1946 р.) – випускницю Сігетської української педагогічної школи, шановну письменницю для дітей, авторку збірок «На крилах дитинства», «Дитинства очі волошкові» та

збірника народних пісень «Ой у Лузі в лузі», «Скарбів минулого», «Слідами щедрої чаклунки». Щирий дописувач до видань СУР, зокрема до «Вільного слова».

Народилась пані Чубіка в українському селі Луг-над-Тисою, Мараморощина, працювала ціле викладацьке життя в с. Вишавська Долина. Після виходу на пенсію разом із сім'єю перейшла жити в рідне село.

На многії літа, дорогі ювіляри!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР!

1030-та РІЧНИЦЯ ХРЕЩЕННЯ КИЇВСЬКОЇ РУСІ ВОЛОДИМИРОМ СВЯТОСЛАВОВИЧЕМ

Першу осінню зустріч клузької української громади організатори присвятили знаменній темі – 1030-тій річниці від впровадження християнства у Київській Русі. Захід відбувся 27 жовтня на факультеті іноземних мов Клузького університету імені Бабеша-Бойоя на кафедрі слов'янських мов, відділі україністики. Фінансову підтримку в проведенні, як завжди, надав Союз українців Румунії. Організаторами стали викладачі української мови та літератури – подружжя Гербіль за допомогою та участю студентів, колег та просто зацікавлених.

Загальноприйнятим є описаний у літописі Нестора факт хрещення давньослов'янської Русі у 988 році у Києві, проведене князем Володимиром Святославовичем з варязького роду Рюриковичів (р.н. невідомий – 15 липня 1015 р.). Існують письмові джерела, де князя народ ще за життя величає Володимиром – Красне Сонечко або Ласкавим батьком. Потомки шанобливо називають його Володимиром Великим або Володимиром Святим. Тим не менше це одна з тих неоднозначних постатей нашої історії, яку можна подавати і розуміти по-різному. Його вчинки і діяльність раннього періоду пояснюють енергійним та імпульсивним характером, підкреслюють його потяг до насолод життя. Та завдяки тій ж таки бурхливій натурі і багатогранній діяльності його правління вважають «справді славною, золотою сторінкою нашої історії». Фахівці називають цей час «богатирською добою в історії Київської Русі» за звитяжні успіхи, що прославили країну на увесь середньовічний світ, а також залишили такий помітний слід у народному фольклорі, легендах та переказах. За досягнення під час свого князювання та за їхній вплив на

подальшу долю давніх слов'ян та українців, як їхніх прямих нащадків, зараз його вважають національним героєм України. Саме від тризуба Володимира й Рюриковичів веде свій початок сучасний український герб.

Першу роботу на тему «Володимир Святославович – Хреститель Київської Русі» зачитала студентка першого курсу Флорентина Таку. В ній, як і в декількох уривках з документальних стрічок на цю тему, йшлося про те, ким був і як жив Володимир Святославович: його позашлюбне князівське походження і традиційне для того часу виховання, князювання у Новгороді та Полоцьку, братовбивчу війну як частину підступного та кровавого шляху до київського престолу. Було згадано і про його перетворення на стриманого, доброго і уважного до потреб народу керівника після прийняття нової християнської віри. Авторка коротко розказала і про його найвідоміші військові походи та історію одруження з принцесою Анною, сестрою Візантійського імператора Василя II. Більшості з нас ці факти були відомі ще з шкільних часів і вони видаються нам достовірними. На жаль, за останні роки все частіше згадується про те, що більшість з цих вже христоматійних оповідей не вважаються підтвердженими чи правдивими у науковому світі. А деякі згадки з такого широковідомого історичного документу, як «Повість минулих літ» літописця Нестора вже визнано швидше звичайною вигадкою.

У наступному рефераті «Про вибір і прийняття християнства Володимиром-Хрестителем» його авторка Іонела-Пауліна Кайл зосередила увагу на передумовах хрещення, легенді про вибір православ'я і на впливі цього нововведення на державне та суспільне життя. Важливо зазначити, що християнство було відоме на Русі-Україні і до Володимира Святославовича.

(Далі буде)

Ольга СЕНИШИН

◆ С Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

Надія СЕМЕНА

СНІЖИНОЧКА

Сніжиночка малесенька,
Красунечка білесенька!
Сорочечка з мережкою,
Біжить хутенько стежкою,
Танцює балеринкою,
Легенькою пір'інкою,
Сіда на гілку вишеньки

Перепочити трішечки.
Йй вітерець всміхається,
До кралі залицяється:
«Не гоже спати, панночко!
Гайда в танок до раночку!
Я розігнав хмариночки,
Серпастий місяць й зірочки,
Знизав тобі в намистечко,
Засклав люстєрком річечку,
Милуйсь, краса-сніжиночка!
Зимова Україночка!».

9 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ!

Всіма ми, українці Румунії, старалися, кожний в своїй ділянці праці, відзначити ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ!

Наші вчителі-вихователі старались зі своїми вихованцями показати нам, як вони шанують цей дуже важливий для всіх нас українців день.

Дуже мило дивитись на наших найменшеньких синочків та донечок, відзначаючи цей день.

На фото – День української мови у Верхній Рівні, Мараморощина, – І-й клас українського відділення зі своєю вчителькою – Ларисою Петрецькою.

А це діти Вишавської Долини, Мараморощина, на «Українських вечорницях». Вихователька – Нарциса Греченюк. (І.П.-К)

Веселий хор

(Дитяча пісня)

Бадьоро, жваво

Слова і музика Віорела КОТИКА

Музична партитура для хору з текстом пісні. Включає нотні записи з ключами (Фа-мажор, До-септакорд, соль-мінор, ре-мінор) та ліричні рядки українською мовою.

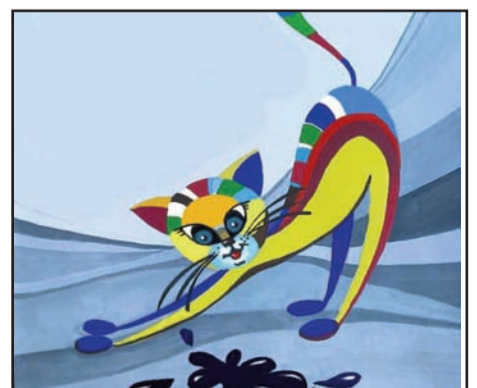
Веселий хор

(Дитяча пісня)

1. Соловейко "тьох-тьох-тьох-тьох" заспівав у нас в саду, а зозуля "ку-ку-ку-ку" відгукнулася йому. Котик-мурчнк "мяу-мяу-мяу-мяу" гарну пісню заспівав, йому песик "гав-гав-гав-гав", бо він іншої не знав.
  2. А корівка "му-му-му-му": я даю всім молоко, а курчатко "ко-ко-ко-ко", ще й "ко-ко" і знов "ко-ко". Каченята "кря-кря-кря-кря" гелготіли на ставу, жабенята "ква-ква-ква-ква" вели пісеньку свою.
  3. Як почув онук Микита цей веселий, дивний хор, і собі почав співати, як справжнісінький тенор: "тьох-тьох-тьох і ку-ку-ку, кря-кря-кря і гав-гав-гав, му-му-му і ко-ко-ко-ко, ква-ква-ква і мяу-мяу-мяу!"
  4. Дзвінко музика лунала, все співало і гуло! Крекотало, гелготало - /дуже весело було! "Тьох-тьох-тьох і ку-ку-ку-ку, кря-кря-кря і гав-гав-гав, му-му-му і ко-ко-ко-ко, ква-ква-ква і мяу-мяу-мяу!"
- "Тьох-тьох-тьох- і ку-ку-ку-ку" все співало і гуло!
"Кря-кря-кря і гав-гав-гав-гав – дуже весело було! Мьяяяууу!"

Ліна КОСТЕНКО

Був сірий день.
І сірий був сусід.
І сірі були двері.
І раптом нявкнув
кольоровий кіт.
Залив чорнилом
вирок на
папері.

◆ С Ж О Р І Ж К А Д Л Я Д І Ж Е Ч ◆

20 ЛИСТОПАДА — ВСЕСВІТНІЙ ДЕНЬ ДИТИНИ!

Діти – найдорогоцінніше наше багатство. Їх ми любимо, захищаємо, виховуємо, передаємо їм у спадок все, що і нам було передано, – любов до батьків, до рідного дому, до рідних українських пісень, а головне до РІДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ!

Свято виникло 1954 року за рішенням Генеральної Асамблеї ООН і було рекомендовано святкувати його за рішенням кожної держави. Починаючи з 20 листопада 1959 р., була прийнята «Декларація прав дитини», а з 1989 р., теж цієї дати, була прийнята і «Конвенція прав дитини». Тож, само собою, 20 листопада стало офіційною датою святкування Всесвітнього дня дитини.

Вітаємо вас, дорогі наші діти, з вашим днем!
(І.П.-К.)

Казка про українську мову

Давним-давно жила-була Українська Мова. Вона дуже любила співати і танцювати, повчати казками, які були дуже цікавими. Та ось одного разу до королівства прийшла зла чаклунка. Задумала вона загубити Українську Мову. Підійшла лиходійка до неї і попросила розповісти казку. Не відмовила Українська Мова незнайомці – розповіла їй про веселі звуки та веселі нотки.

– Ти дуже розумна, але не треба повчати старших, – промовила незадоволено лиходійка. – За твою неповагу я покараю тебе!

І зла чаклунка стукнула палицею по землі три рази...

Опинилась наша Мова в незнайомому королівстві. Розгубилася, засу-

мувала. Та недовго вона була самотньою. Мешканці королівства запросили незнайомку до себе, обіграли, втішили, а дізнавшись її нелегку долю, запропонували жити у них.

Незабаром не залишилось у цьому королівстві нікого байдужого до Української Мови.

Її поважали і любили за добру пораду, за талант і уміння розповідати цікаві казки, що вчать розуму.

А ще – за уміння співати чудові пісні, які лікують душі.

День знань у різних країнах світу

(Закінчення. Поч. у попередніх числах)

НОРВЕГІЯ

Залежно від регіону, навчальний рік починається 18 – 20 серпня. Діти дуже жваві, а тому жодних лінійок тут теж не відбувається. Перший день починається коротким фестом (компот і булочки), і всі розходяться по класах. Подарунки вчителю дарувати не прийнято. Крім того, вони оподатковуються.

Якщо вчитель і отримає від своїх учнів квіти, то це ста-

неться в кінці навчального року. І буде це один дешевенький букет від усього класу.

ІЗРАЇЛЬ

Як і в Україні, перший дзвінок лунає для дітлахів 1 вересня. На цьому схожість не закінчується. В Ізраїлі теж традиційно проводять лінійки. Щоправда, трохи по-іншому: школярі записують власні бажання на повітряних кульках і відпускають їх у небо. Крім того, наполегливо працювати на уроках діти починають зовсім не одразу, адже вересень – місяць свят. Спочатку єврейський Новий рік, за тиждень – Судний день, а згодом – свято збору плодів Суккот.

Сторінки склала Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Про зустріч українок-пенсіонерок у м. Сігеті

«ШИРО ВДЯЧНІ ПРОВОРУ СУР ЗА ТАК УДАЛО ПРОВЕДЕНИЙ ЗАХІД»

Під егідою СУР з ініціативи голови жіночої організації п. Ледії Співалюк 25 жовтня було відзначено «День жінок-пенсіонерок» у м. Сігеті (Мараморощина).

На свято були запрошені жінки-пенсіонерки вчительки і не тільки.

Зустріли жінок п. депутат і голова СУР Микола-Мирослав Петрецький, п. голова Марамороської філії СУР Мирослав Петрецький і п. Василь Пасинчук – перший заступник голови СУР, які привітали присутніх, підкресливши головну роль виховательки у вихованні і розвитку дітей.

«Низько схиляємо голову і кланяємося Вам», – сказав п. депутат, за що присутні подякували йому гучними оплесками.

Поздоровила жінок п. Л. Співалюк, додавши до свого виступу кілька вдало підібраних цитат із літературних творів про роль вчительки в школі та про життя. Честь і хвала їй за те, що пообіцяла завжди відкликатися на їхні прохання і потреби.

Звернувся до присутніх пан голова Марамороської філії СУР Мирослав

Петрецький, який подякував лужанам за їх підтримку культурних заходів у повіті, організованих СУР, запевнив, що буде завжди підтримувати різні, гідні підтримки заходи.

Далі до прісуптніх звернувся п. Василь Пасинчук, п. Ледія Співалюк, п. Кідеша з Негостини, п. Ярослав Скуматчук з Верховини (Україна), який висловив подяку за запрошення, за те, що мав нагоду зустрітися з жителями українського прекрасного села Луг над Тисою.

На святі брали участь усі голови місцевих організацій СУР, які були запрошені на сцену і представлені глядачам.

Відкрили свято, як годиться добрим газдам, лужанські дівчата, вокальний гурт «Веселка», які виконали кілька привітальних пісень, а потім слідували «Ронянські голоси» з Верхньої Рівни, хор, який вже представляє сам себе своєю назвою. Вони зачарували своїми вдало підібраними і виконаними піснями, тим більше гордилися і ми цим, бо керівник хору п. Джета Петрецька – уродженка села.

Виступили танцюристи з Рівної, «Голос полонини» з Полян, група пані Ледії.

Потім присутні представились, вказуючи на місце проживання і стаж роботи.

Велика більшість вчительок мають 40 років праці в школі.

Це були хвилюючі моменти і багатьом

із нас вони навели сльози на очі, хоч, здається, мигот пройшли ці роки. Скільки б не було труднощів, та були і радість, і задоволення!

Це були моменти, коли, мабуть, кожна із нас уявила себе молодою, коли вперше починала свою діяльність на виховній ниві, хоч тепер час залишив свої сліди на кожній із нас.

Приємно було зустріти колег, з якими давно не бачилися.

Кожна присутня отримала на заході Грамоту і по квітці.

Час пройшов приємно, хвилююче і ми дуже щиро вдячні провору СУР, п. Л. Співалюк за так удадо проведений захід і бажаємо продовжувати такі заходи, – майже одногосно сказали всі присутні жінки.

А особисто – щиро і сердечне СПАСИБІ!

Анна САМБОР,
проф.-пенсіонер

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ: Головний редактор – Іван КОВАЧ

Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ та Роман ПЕТРАШУК

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК

Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.» Бухарест, Румунія; ISSN 1223-8988

Adresa redakției: Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMANIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, непорушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.